

Щербак І.В.

кандидат педагогічних наук, викладач,

Комунальний заклад

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ДЕФІНІЦІЯ ГЛОБАЛЬНИХ ІНДИКАТОРІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ СТРАТЕГІЙ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

На сучасному етапі розвитку суспільства, існує жорстка конкуренція між закладами вищої освіти. Збільшилась кількість університетів та їх філій, у яких є однакові спеціальності та напрями, що дає можливість і в той же час ускладнює обрання для користувачів освітніх послуг. Ще одним із важливих факторів є відсутність сформованого уявлення про спеціальність (напрямок) у майбутніх споживачів освіти, які є у навчальних закладах. Це відбувається, тому що ЗВО майже зовсім не робить рекламну агітацію, не розповідає про свої можливості. Одним із головних критеріїв у потенційних студентів при виборі закладу вищої освіти є імідж університету, його маркетингова стратегія і ступінь позиціонування на ринку освітніх послуг.

У сучасній парадигмі здійснюється зростання спільної місії ЗВО: забезпечення стабільного політичного, економічного та соціокультурного розвитку суспільства, а також зв'язок зі здійсненням досліджень критичного та прогностичного характеру у відповідних наукових галузях, сприяння розвитку національних освітніх систем шляхом поліпшення педагогічної освіти, здійснення науково-педагогічних досліджень [5].

Науковець Є. Хриков пропонує розглянути аналіз стану дослідження наукової проблеми у галузі порівняльної педагогіки за трьома алгоритмами. Перший алгоритм – певна наукова проблема є складовою педагогічної науки, тому її можна розглядати з точки зору структури наукового знання. Другий алгоритм проведення аналізу стану дослідження наукової проблеми є її розгляд як системного утворення та з'ясування того, що у цьому напрямку зробили попередники. Третій алгоритм – аналіз розробленої нормативної моделі вирішення наукової проблеми [6].

Зробивши огляд наукової та педагогічної літератури, щодо досліджуваної проблеми, в першу чергу ми проаналізували теорії П. Бурдье, С. Марджинсона.

У своєму дослідженні «Соціальний простір та генезис груп» П. Бурдье розглядає особливості «соціального простору», а саме: «соціальний простір є багатовимірним, відкритим ансамблем щодо автономних полів, чие функціонування та зміна підпорядковане більш-менш стійко та безпосередньо полю економічного виробництва. У кожному з цих полів ті, хто займає домінуючу позицію, та ті, хто займає підпорядковану позицію, безперестанку займаються боротьбою різних форм (не обов'язково складаючи себе в антагоністичні групи)» [1].

Розглянувши дані висловлювання П. Бурдье, можна сказати, що представлені суб-поля змагаються між собою, тому зростає роль як кращих так й інших університетів в результативності стратегії позиціонування.

Базуючись теоріями полів П. Бурдье, директор Центру глобальної вищої освіти CGHE, керівник глобальної дослідницької програми з впровадження вищої освіти, професор Оксфордського університету С. Марджинсон використав її до поділу університетів світу [2]. У суб-полі обмеженого (елітарного) виробництва знаходяться Гарвардський, Стенфордський, Єльський, Принстонський, Каліфорнійський, Кембриджський, Оксфордський університети, Массачусетський технологічний інститут та група «Рассел», в якій налічується двадцять чотири найкращі та найбільші університети Великобританії. Їх називають ще «Глобальною суперлігою». Вони мають глобальну перевагу з їхньої позиції у власних національних системах освіти. Ці заклади вищої освіти гарантують цікаву та високооплачувану роботу в майбутньому в будь-якій точці світу [3].

У суб-полі обмеженого виробництва заклади вищої освіти зосереджені виключно на доходах і частці ринку. До них відносяться комерційні професійні та некомерційні університети, які забезпечують міжнародну освіту на комерційній основі [4].

Деякі заклади вищої освіти займають проміжну позицію. Вони мають елітний статус у національній системі вищої освіти та конкурують на світовому ринку освітніх послуг, створюючи великі обсяги навчання іноземних студентів. Іншим національним лідерам бракує сильної глобальної присутності. Під обома групами є нібито навчально-наукові

університети, для яких дослідницька місія підпорядкована транскордонним доходам [2].

Проаналізувавши вище перераховану наукову та педагогічну літературу, можна стверджувати, що протистояння суб-полів обмеженого та широкомасштабного виробництва знижуються, у зв'язку з тим що у кожного з них розвивається «автономне» поле. На прикладі університетів, можна побачити, що такий розвиток сприяє гідній конкуренції між ними на освітньому ринку. Але щоб мати високі рейтинги повинен бути не один показник, а декілька індикаторів.

Провідні університети Західної Європи, проводячи аналіз стратегій позиціонування у міжнародному інформаційному просторі, застосовують не окремі показники, а глобальні індикатори, які об'єднують в собі численну кількість показників. Інтегровані глобальні індикатори сприяють своєчасному визначенню негативних чинників, які гальмують розвиток університету, а також допомагають виокремити найбільш сильні сторони діяльності ЗВО. Сучасна стратегія розвитку університету базується на основі аналізу глобальних індикаторів та статистичних показників.

Спираючись на проаналізовану наукову та психолого-педагогічну літературу, можемо зазначити, що визначені глобальні індикатори, лежать в основі стратегії позиціонування будь-якого провідного університету країн Західної Європи у МІП. Дані індикатори корелюють між собою та є релевантними до вимог споживачів освітніх послуг, або конкретного запиту користувачів освітнім продуктом, при цьому є релевантними для аналізу стратегії кожного конкретного університету.

Отже, першим глобальним індикатором є фокус позиціонування який включає в себе фокус спрямованості позиціонування діяльності університету на задоволення потреб споживачів освітнього процесу; фокус спрямованості позиціонування діяльності університету на поширення знань серед населення для підвищення освітнього та культурного рівня.

Наступним є глобальний індикатор «якість академічного персоналу ЗВО», найважливішим показником якого є «співвідношення науково-педагогічних працівників ЗВО та чисельності студентів»

Глобальний індикатор «Престиж ЗВО серед споживачів освітніх послуг чи користувачів освітнім продуктом», тобто престиж навчального закладу. Цей індикатор включає в себе такі показники, як індекс

академічної репутації; індекс репутації ЗВО серед роботодавців; впізнаваність бренду.

Глобальний індикатор – «сегментація ринку освітніх послуг» має такі показники: економічний вплив, фінансова підтримка навчання, інтернаціоналізація університету.

Важливим є глобальний індикатор «наукові досягнення», який базується на таких показниках: кількість лауреатів міжнародних премій; загальна цитованість наукових публікацій / Індекс цитування на одного співпрацівника викладацького складу / Середньорічна кількість наукових статей у розрахунку на одного члена професорсько-викладацького складу.

Також, не менш значущим глобальним індикатором, для аналізу стратегії позиціонування, є «комфорт». Він включає в себе соціальну та навчальну інфраструктуру.

Визначені глобальні індикатори, допомагають зрозуміти, що стратегія позиціонування, яка аналізується, дозволяє сформувати образ в уяві абітурієнта, який асоціюється з ідеальним. Також вони демонструють перед роботодавцями, як представлено у стратегії позиціонування випускника, адже їм потрібно обрати із значної кількості молодих фахівців різних університетів, висококваліфікованого спеціаліста.

Отже, можемо дійти висновку, що визначені глобальні індикатори дають змогу без суттєвих матеріальних затрат і зусиль ефективно збирати, систематизувати, аналізувати й використовувати наявну інформацію, що формується в процесі основної діяльності університету.

Список використаних джерел:

1. Bourdieu P. The Social Space and the Genesis of Groups. *Theory and Society*. 1985. Vol. 14. No. 6. P. 723–744. P. 736.
2. Marginson S. Global field and global imagining: Bourdieu and worldwide higher education. *British Journal of Sociology of Education*. 2008. May. Vol. 29. № 3. P. 303–315.
3. The brains business / *The Economist*. 2005. September 8. URL: <http://www.economist.com/node/4339960/print> (дата звернення: 27.02.2020).
4. Авшенюк Н. М. Соціальний контекст дослідження світового освітнього простору. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 7–12.
5. Харківська А.А. Діагностика внутрішнього середовища ВНЗ. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. Вип. 1(1). С. 59–62.
6. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження. Харків : ФОРМ Панов А.М., 2017. С. 99–102.